

Юридична природа корпоративних прав та корпоративних відносин в акціонерних товариствах

Гелич Ю.О., професор кафедри господарсько-правових дисциплін ННІПП НАВС, кандидат юридичних наук, доцент
Савлук Ж.С., студент ННІПП НАВС

Розвиток ринкової економіки та формування ринкових відносин в Україні зумовили виникнення нових видів юридичних осіб із особливою, складною структурою внутрішньої побудови, управління, системою внутрішніх відносин, йдеться, в першу чергу, про господарські товариства та корпоративні відносини, що виникають в них.

Дослідженням юридичної природи корпоративних прав та корпоративних відносин займалися такі вчені як: К.В. Денисенко, Т.В. Кашаніна, О.Р. Кібенко, В.М. Кравчук, О.О. Мельник, Н.Н. Пахомова, І.Д. Погрібний, І.Б. Саракун, ін.

Визначення корпоративних прав міститься у Господарському кодексі України, Податковому кодексі України, в ЗУ «Про акціонерні товариства», але вперше нормативне визначення терміну «корпоративні права» було закріплено в ЗУ «Про оподаткування прибутку підприємств»(на сьогодні закон втратив чинність).

Відповідно до ст.167 Господарського кодексу України, корпоративні права – це права особи, частка якої визначається у статутному капіталі господарської організації, що включають правомочності на участь цієї особи в управлінні господарською організацією, отримання певної частки прибутку(дивідендів) даної організації та активів у разі ліквідації останньої відповідно до закону, а також інші правомочності, передбачені законом та статутними документами. Важливо підкреслити, що володіння корпоративними правами не вважається підприємництвом [1, с.99].

ЗУ «Про акціонерні товариства» закріплює більш конкретне, можна сказати «спеціальне» визначення корпоративних прав, а саме: «корпоративні права – це сукупність майнових і немайнових прав акціонера – власника акцій товариства, які випливають із права власності на акції, що включають право на участь в управлінні акціонерним товариством, отримання дивідендів та активів акціонерного товариства у разі його ліквідації відповідно до закону, а також інші права та правомочності, передбачені законом чи статутними документами» [2, с.22].

Таким чином, з вищевикладеного можна зробити висновок, що законодавець оперує як «загальним» визначенням корпоративних прав, так і «спеціальним» визначенням, яке стосується конкретної організаційно-правової форми суб'єкта господарювання(у даному випадку акціонерного товариства). Взагалі корпоративними правами можуть володіти будь-які особи, що мають відповідний обсяг правоздатності, у тому числі суб'єкти господарювання, фізичні та юридичні особи, держава, територіальні громади.

В сучасних економічних умовах акціонерні товариства є однією з найбільш оптимальних форм здійснення підприємницької діяльності. Суспільні відносини, що складаються у зв'язку із створенням та діяльністю АТ, різноманітні і різні за своєю природою та змістом, але їх в цілому можна назвати корпоративними відносинами.

Корпоративні відносини – це, у першу чергу, відносини в середині

самої «корпорації», відносини між учасниками, між різними групами цих учасників, між ними і управлінськими організаціями. Характер цих відносин різний – це відносини у сфері управління, майнові відносини. Змістом корпоративних відносин є корпоративні права та обов'язки учасників корпоративного утворення.

Стосовно статусу і прав акціонера то, як слушно зауважує К.В. Денисенко, «особливість правового статусу акціонера полягає в тому, що він володіє не тільки правами, що впливають із участі у товаристві (права з акцій), але й правами щодо самої акції як об'єкта права власності (права на акцію)» [3, с.5].

Торкаючись питання реалізації акціонерами корпоративних прав при відчуженні акцій АТ, то акціонери публічного акціонерного товариства можуть відчувувати належні їм акції без згоди інших акціонерів та товариства.

Акціонери приватного акціонерного товариства мають переважне право на придбання на придбання акцій, що продаються іншими акціонерами цього товариства, за ціною та на умовах, запропонованих акціонером третьої особи, пропорційно кількості акцій, що належать кожному з них.

Отже, під здійсненням корпоративних прав слід розуміти дії фізичної та(або) юридичної особи (суб'єкта), що спрямовані на реалізацію тих правомочностей (прав та обов'язків), які передбачені змістом корпоративного права.

В АТ складаються корпоративні відносини, в яких кожен учасник має свою зацікавленість, це відносини: між акціонерами (з приводу майнових та управлінських прав у товаристві), між акціонерами та акціонерним товариством. Корпоративні відносини органічно пов'язані з господарськими (господарсько-виробничими, організаційно-господарськими та внутрішньогосподарськими) та невід'ємні від них.

Список використаних джерел:

1. Господарський кодекс України. Прийнятий Верховною Радою України 16 січня 2003 року // Офіційний вісник України. – 2003. – № 11. – Ст. 462.
2. Про акціонерні товариства: Закон України від 17.09.2008 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2008. – № 50-51. – Ст. 384.
3. Денисенко К.В. Корпоративні майнові відносини закритих акціонерних товариств // Автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.03 / Одеська національна юридична академія / К.В. Денисенко. – Одеса, 2010. – Ст. 10.

Реформування системи господарських судів України

Давидюк Х.В., студент ННПП НАВС

Науковий керівник: кандидат юридичних наук, доцент *Нескороджена Л.Л.*

Україна – європейська, демократична, соціальна та правова держава світу, яка має розгалужену систему побудови влади, а саме: законодавчу, виконавчу і судову гілку. Саме з приводу реформування останньої, виникає багато дискусій на даний час. Гучна «реформа» 2010 року, автором якої є головний юрист адміністрації Януковича Андрій Портнов, за великим рахунком призвела лише до скорочення повноважень Верховного Суду та ліквідації військових судів. Нині на черзі нова реформа, а точніше продовження реформ Януковича. Саме в останній рік його правління заговорили про ліквідацію господарських судів. Сьогодні цю ідею режиму вже оформлено у відповідний законопроект в Кабінеті Міністрів Арсенія Яценюка. І законопроект, викликає